

Poslední soud v kauze Babice

Svědectví pamětníků tragických událostí z roku 1951
archivními dokumenty doplnil a redakčně upravil

Milan Krejčířík

„A my, komunisté, se učíme z babického hrozného zločinu, učíme se ještě více nenávidět třídního nepřítele, učíme se ještě lépe bít ho, a zároveň se učíme ještě více milovat dílo socialismu, které budujeme. Ať se vzteká nepřítel. Ať zuří a běsní.“

Drahomír Bárta

„V dalších dnech, týdnech a měsících po 2. červenci roku 1951 pokračovalo rozsáhlé zatýkání, monstrprocesy, popravy a vysídlování. Násilí a teror, které komunistická moc v jihomoravském regionu rozpoutala, je možné srovnávat jedině s akcemi nacistů v Čechách po atentátu na Heydricha.“

Adolf Rázek

Praha 2009

ISBN 978-80-254-6527-1

Prolog

V létě roku 2007 jsme se sešli s několika bývalými spolužáky na lesním statku Věry Petrové-Šmerkové v Ohrazenici. Studovali jsme společně na gymnáziu v Moravských Budějovicích a v roce 2007 uplynulo od našich maturit padesát šest let. Na setkání nás přijelo jen třináct, a jak už to při podobných příležitostech bývá, vzpomínali jsme, vyprávěli, bavili se, popíjeli víno, až došla řeč i na dramatické události roku 1951.

V roce 1950 mi bylo osmnáct, a podobně jako je tomu u většiny mladých tohoto věku, politika nebyla ve středu mých zájmů, nicméně to, co se v mém okolí odehrávalo, se nedalo přehlédnout a přispělo to k tomu, že jsem o ní začal více přemýšlet a postupně si uvědomovat, že něco není u nás v pořádku. V té době už byly státní hranice neprodyšně uzavřeny, české a slovenské zahraniční vysílání bylo rušeno stejně jako za nacistické okupace. Od konce války uplynulo teprve pět let a vzpomínky na tu dobu byly dosud živé. Pak začaly monstrózní politické procesy s desítkami let vězení a popravami významných osobností. Rodiče nezakrývali, že soudy jsou vykonstruovaným politickým divadlem k zastrašení veřejnosti a rozsudky smrti justičními vraždami. Ale v osmnácti si člověk myslí, že už je dospělý, že má svůj vlastní rozum, a když se ho události bezprostředně nedotýkají, na názory rodičů moc nedá.

Politické události mě ale nakonec dostihly. V Moravských Budějovicích byl v roce 1950 veden veřejný proces se skupinou mladých lidí, mezi nimi byli i čerství absolventi gymnázia. Žáci vyšších ročníků gymnázia se ho museli povinně zúčastnit. Většinu obžalovaných jsem osobně znal, rozsudky byly šokující. V šestnácti případech byl udělen trest odnětí svobody na 10 až 25 let. Živě si vzpomínám na Drahomíru Křížkovou. Byla o málo starší než já – dostala 14 let. Nezvykle tvrdé tresty vynesl soud za to, že skupina chtěla, aby v Československu byly vypsané nové svobodné volby pod kontrolou OSN.

Zlomovým okamžikem se pro mne stal květen 1951. Do maturitních písemek zbýval asi týden, když se proslýchlo, že někteří spolužáci nebudou připuštěni k maturitě pro svůj údajný »buržoazní původ«. Byl jsem zděšen. Měl jsem ještě v živé paměti válečnou dobu, kdy nacisté zakazovali studium pro »nevyhovující rasový původ«, nyní ho komunisté zakazovali pro »nevyhovující třídní původ«. Myslel jsem si, že je to fůma. Nevěřil jsem, že by něco takového bylo možné. Všichni jsme se dobře znali, byli jsme v podstatě stejní, měli jsme podobné názory na život, byli jsme mladí a věřili ve spravedlnost. Příští dny ukázaly, že to fůma nebyla. Poslední den, na konci poslední vyučovací hodiny před nástupem na maturitní »svatý týden«, bylo sedmi studentům oznámeno, že nebudou maturovat. Ze školy byli doslova vyhozeni bez jakéhokoliv odůvodnění.

Za několik týdnů došlo k tragickým událostem v Babicích, při nichž byli zavražděni místní veřejní činitelé. Začalo masové zatýkání, domovní prohlídky, výslechy, represe, vysoké tresty, popravy a vysídlování rodin. Tvrdé tresty dopadly na řadu mých známých, ale nejvíce zasáhly rodinné příslušníky a blízké příbuzné nedávno vyhozeného spolužáka Stanislava Nahodila.

Když mi Věra řekla, že v Ohrazenici žije pan *František Trojan*, poslední z odsouzených v kauze Babice, zbystril jsem pozornost. Těch přímých svědků už mnoho nežije. Navíc pan Trojan byl odsouzen až v roce 1958, tedy 7 let po střelbě v babické škole. Proč za tak dlouho? Vyslovil jsem přání, zda bychom ho nemohli navštívit a Věra souhlasila.

Předehra

Po druhé světové válce byla v Československu situace pro komunisty velmi příznivá. Pod dojmem »mnichovské zrady«, válečných hrůz a v euforii z vítězství nad nacistickým Německem, se spojenectví se Sovětským svazem zdálo mnoha lidem přirozené. Byli ochotni zapomenout na to, že Stalin a Hitler se dlouho vzájemně obdivovali, že oba kolektivistické »socialistické« režimy se v mnohém podobaly, že začátek druhé světové války – vojenské přepadení Polska a jeho rozdělení mezi Německo a Sovětský svaz, bylo předem tajně dohodnuto. Svou roli jistě sehrála i romantická iluze, že Rusové, jako největší slovanský národ, mohou Čechy a Slováky v budoucnu ochránit před »výbojnými« Němci a »nespolehlivým« Západem, ale nepochybně nejvíce zapůsobila propaganda, kterou měli po válce komunisté plně pod kontrolou a veřejnost silně ovlivňovali. Snažili se vytěžit politický kapitál ze zahájení odsunu českých Němců a přesvědčit veřejnost o nekompromisním postoji k této otázce. „*Podaril se nám za pomoci SSSR historický čin, že jsme vyhnali odvěké nepřátele z naší vlasti,*“ hřímal ministr informací Václav Kopecký na náměstí v Chomutově.¹ V rozjitřené poválečné atmosféře měla tato politika úspěch. Podporu získala nejen u dělníků, ale také u rolníků, zejména u těch, kteří dostali od ministerstva zemědělství (řízeného komunisty) půdu zabavenou vyhnaným Němcům. Rozsah vyvlastnění majetku byl obrovský. Odešlo přibližně dva a půl milionů Němců a na jejich místa se nastěhovali Češi. Vezmeme-li ještě v úvahu tradiční předválečné sympatie levicově orientované české inteligence (spisovatelé, architekti, výtvarní umělci, herci), pak vítězství komunistů v prvních poválečných volbách v roce 1946 nemohlo být příliš velkým překvapením.

Většina z těch, kteří komunisty volili, uvěřila jejich propagandě, že v Německu selhal kapitalismus a že socialismus může být lepší alternativou. Socialismus chtěly tehdy všechny politické strany Národní fronty, i když měly o něm odlišné představy. Komunisté slibovali ve volebním programu, že zajistí ochranu drobného a středního soukromého podnikání a zabezpečí ochranu soukromého majetku. Lidé měli dobré i špatné zkušenosti s předválečným demokratickým Československem, a chtěli změnu, ale neočekávali, že komunistická strana chce v zemi potlačit demokracii a nastolit podobný totalitní režim, jako byl právě ten poražený, nacionálně socialistický, netušili, že čelným funkcionářům komunistické strany jde pouze o jedinou věc – získat absolutní moc, aby mohli zlikvidovat své politické odpůrce a v zemi neomezeně vládnout.

Komunisté porušovali platné zákony již od roku 1945 a za své nezákonné praktiky byli na půdě parlamentu kritizováni zejména poslanci Československé strany národně socialistické a Československé strany lidové. Už v listopadu 1945 upozorňoval poslanec Ota Hora na nezákonné vytváření Sboru národní bezpečnosti (SNB) a ozbrojování závodních složek (základ pozdější Lidové milice). Bývalí policisté a četníci byli propouštěni, bez ohledu na svou odbornost, zkušenosti a morální kvality, které prokázali statečností v boji za osvobození republiky. Do SNB byli přijímáni lidé jen podle stranické legitimace, bez patřičné kvalifikace, morálního kreditu, a vyskytly se i případy, že se tam dostali lidé s kriminální minulostí.²

1 Rudé právo, 20.1.1946, Koncem ledna zahájíme odsun Němců. Projev ministra informací Václava Kopeckého v Chomutově.

2 Projev poslance Československé strany národně socialistické Oty Hory v Národním shromáždění dne 21. 11. 1945 (DOKUMENT 1).

Když se komunistům v únoru 1948 podařilo obsadit všechny významné vedoucí funkce, začali neprodleně svůj záměr realizovat. Jako houby po dešti vznikaly po celé zemi »akční výbory«, řízené přímo komunistickým ministrem vnitra Václavem Noskem. Přípravovaly komunistům půdu pro převzetí moci na nižších úrovních, vytvářely podmínky pro vznik základních organizací komunistické strany a sítě důvěrníků-informátorů. Bezprostředně po únorovém puči obsadila ozbrojená složka komunistické strany »lidové milice« sekretariáty nekomunistických stran, v nichž radikální levicové menšiny spolu s komunisty zakládaly akční výbory s úkolem »očistit« strany od »reakčních živlů«. Počet členů nekomunistických stran byl silně zredukován. Lidé, kteří dávali najevo své výhrady k postupu komunistů, byli odstraňováni z vedoucích a veřejných funkcí, čistky probíhaly v armádě, na vysokých i středních školách. Protikomunistické demonstrace byly tvrdě potlačovány, nejméně 25 000 občanů odešlo do exilu.

Únor 1948 učinil konec soudcovské nezávislosti. Ministr spravedlnosti Alexej Čepička prohlásil, že lidově demokratický řád neuznává dělbu státní moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, protože »zdrojem veškeré moci ve státě je lid, který si nejen zákony dává, nýbrž i sám zákony vykonává«.³ Klement Gottwald to řekl ještě pregnatněji: »Soudce musí soudit podle zákona s přihlédnutím k mínění lidu a stanovisku vlády«.⁴ Dopadlo to tak, že o rozsudcích se rozhodovalo předem na stranických sekretariátech.

První politické procesy začaly už v dubnu a květnu 1948 obžalováním předáků slovenské Demokratické strany – byli obviněni z »protistátního spiknutí«. Poslanec Ota Hora, známý svou kritikou nezákonných komunistických praktik na půdě parlamentu, byl 5. května 1948 zbaven imunity a měl být souzen,⁵ ale podařilo se mu včas uniknout do zahraničí. V květnu 1948 byl zatčen generál Heliodor Píka a obžalován, že během války sabotoval v zájmu britských služeb akce československého armádního sboru v Sovětském svazu. V červnu 1949 byl popraven. Následujícího roku, v červnu 1950, byli v inscenovaném politickém procesu odsouzeni k trestu smrti česká politička JUDr. Milada Horáková, štábní strážmistr SNB Jan Buchal, spisovatel, literární kritik, historik a novinář Závěš Kalandra a majitel dolů JUDr. Oldřich Pelcl. Tento politický proces se stal prvním »mediálním soudním představením«. V tisku, rozhlasu a filmovém týdeníku byl průběh podrobně komentován. Začaly se objevovat »dopisy pracujícího lidu«, které žádaly soud o trest smrti pro »nepřátele socialismu«.

Je pochopitelné, že část obyvatel, proti kterým směřovaly represe, se snažila bránit. Odpor proti totalitnímu režimu byl vyjadřován nejrůznějšími způsoby a jedním z nich byly akce namířené proti stoupencům násilím zaváděného politického a ekonomického systému za použití zbraní. Přípravou odboje proti totalitní moci začala i tragédie, ke které došlo v Babicích u Moravských Budějovic.

3 Politické procesy, Komise III, Informace 37, SÚA, Archiv ÚV KSČ.

4 Gottwald Klement, Za socialistický stát, za socialistické právo, Praha 1950, s. 79

5 Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé, 5. zasedání, 1233. Zpráva výboru imunitního. Žádost krajského soudu trestního odd. XXIX. v Praze o souhlas s trestním stíháním poslance Oty Hory

Rudá spravedlnost

Komunisté nastolili v zemi »*diktaturu proletariátu*«. Ve jménu »*třídního boje*« neváhali využívat všech dostupných prostředků pro dosažení konečného cíle – »*likvidovat buržoazní třídu*« – včetně porušování svých vlastních zákonů. Pronásledování politických odpůrců, jejich vyhazování ze zaměstnání a škol bylo v přímém rozporu s tehdy platnou ústavou, která zaručovala rovnost všech občanů před zákonem, právo na vzdělání a právo na světový názor. Ústava dokonce zaručovala také právo soukromě podnikat a nedotknutelnost soukromého vlastnictví drobných a středních podniků do padesáti zaměstnanců.

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb. schválený Národním shromážděním 9. 5. 1948

Práva a povinnosti občanů

Rovnost

§ 1

(1) *Všichni občané jsou si před zákonem rovni.*

(2) *Muži a ženy mají stejné postavení v rodině i ve společnosti a stejný přístup ke vzdělání i ke všem povoláním, úřadům a hodnostem.*

Svoboda majetková

§ 8

V mezích obecných právních předpisů může každý občan nabývat na kterémkoli místě Československé republiky nemovitosti i jiného majetku a vykonávat tam výdělečnou činnost.

Ochrana rodiny a mládeže

§ 11

(2) *Původ dítěte nesmí být jeho právům na újmu.*

Právo na vzdělání

§ 12

(1) *Všichni občané mají právo na vzdělání.*

Svoboda svědomí a vyznání

§ 15

(1) *Svoboda svědomí se zaručuje.*

(2) *Světový názor, víra nebo přesvědčení nemůže být nikomu na újmu, nemůže však být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost uloženou mu zákonem.*

§ 16

(1) *Každý má právo vyznávat soukromě i veřejně jakoukoli náboženskou víru nebo být bez vyznání.*

Svoboda projevu a ochrana kulturních statků

§ 18

(1) *Svoboda projevu se zaručuje.*

§ 20

(1) *Každý má právo uvádět své názory a výsledky své tvůrčí duševní činnosti v obecnou známost a je jakýmkoli způsobem rozšiřovat a předvádět.*

Hospodářské zřízení

§ 158

(1) *Soukromé vlastnictví drobných a středních podniků do 50 zaměstnanců je zaručeno.*

Bez ohledu na platnou ústavu vydali komunisté neblaze proslulý *Zákon na ochranu lidově demokratické republiky č. 231 ze 6. října 1948* a nový trestní řád a trestní zákon č. 87/1950 Sb. Ministr spravedlnosti JUDr. Štefan Rais o něm na poradě k jeho zavádění prohlásil, že „nejpodstatnější změnou je, že nový trestní zákon vytváří prokurátora zcela nového typu. Prokurátor nesmí, jak tomu bylo dříve, čekat, co mu bezpečnostní orgány předloží k rozhodnutí, nýbrž musí být ústřední osobou celého přípravného řízení...“ Dále vysvětlil i úlohu prokurátora jako režiséra představení, nazývaného hlavní líčení: „...Prokurátor a soud po podání žaloby se musí postarat o řádnou přípravu procesu. Jestliže celé přípravné řízení se musí dít podle plánu, ve kterém se stanoví mravní a politická základna celého případu, platí to tím více pro hlavní líčení... jak prokurátor, tak soud se musí řídit tím, že průběh hlavního líčení má vychovávat občany k ostráživosti vůči nepřátelům pracujícího lidu a socialistické výstavby státu...“⁶

Podle těchto zákonů se stala každá politická aktivita proti komunistické straně a »lidově demokratickému zřízení« kriminální činností. Pokus o změnu politického systému byl považován za velezradu a obviněný mohl za něj dostat i trest smrti, za nedovolené spolčování hrozily desetileté tresty vězení. Po celé zemi probíhaly tisíce procesů s odpůrci režimu. Jejich oběťmi se stali duchovní, diplomaté, účastníci nekomunistického odboje (zejména příslušníci západních jednotek), šířitelé tiskovin, vojáci, trockisté, hospodářští činitelé. Obvinění byli trestáni za svůj *třídní původ a politické přesvědčení*. V procesech bylo odsouzeno přes 80 000 lidí a vyneseno 232 rozsudků smrti. V tomto tak zvaném »lidově demokratickém« právním systému si komunistická strana vytvářela sama zákony, sama byla žalobcem, vyšetřovatelem, soudcem, porotou, vězňatelem a katem.

Zákon č. 247/1948 Sb. umožňoval komunistické moci zakládat tábory nucených prací. Byl schválen 25. října 1948 a navazoval na před tím vydaný Zákon na ochranu lidově demokratické republiky. Do pracovních táborů mohla být poslána kterákoliv osoba ve věku 18 – 60 let i bez soudního řízení na dobu 3 měsíců až 2 let. Největšího rozkvětu dosáhly tábory nucených prací v letech 1948 až 1954.

Tábory nucených prací (Archiv bezpečnostních složek): Brno, České Budějovice, Dolní Jiřetín, Dlačkovičky, Gottwaldov, Hodonín, Hřebený, Jáchymov-Nikolaj, Jáchymov-Plavno, Jaroslavice, Lešany, Lazy u Orlové, Oslavany, Ostrava-Vítkovice, Kladno-Dříň, Kladno-Dubí, Mírov, Pardubice, Příbram, Stárkov, Svätý Jan pod Skalou, Široké Třebčice, Trinec, Uherčice, Valtice, Všebořice, Znojmo.

Navzdory tvrdým represím a propagandě byla většina obyvatelstva tehdy přesvědčena, že komunistická vláda se u moci dlouho neudrží a že bude znovu obnovena demokracie – i za cenu možného ozbrojeného konfliktu za vojenské pomoci ze zahraničí. Jejich naději posilovalo pravidelné zahraniční vysílání do Československa. Od konce války uplynulo teprve pět let a lidé si přáli žít ve svobodné zemi, a tak podobně jako tomu bylo za nacistické okupace, začaly vznikat různé skupiny, které se připravovaly na aktivní odpor proti totalitní moci.

Bylo přirozené, že takové skupiny vznikaly především v oblastech, kde byla silná odbojová aktivita už za druhé světové války, a to byla právě území kolem Jihlavy, Třebíče a Moravských Budějovic. Zpravidla byli v těchto skupinách zastoupeni lidé, kteří měli zkušenosti z protinacistického odboje. Díky dobré znalosti pohraničního území, mohli také pomáhat politickým uprchlíkům při přechodu hranic do Rakouska.

6 Rázek Adolf, StB + justice nástroje třídního boje v akci Babice, str. 160, ÚSTR Praha.

Babická tragédie

Zpráva ČTK: ⁷ „Úřední zpráva o dopadení teroristické skupiny vrahů na Jihlavsku. Dne 2. července byla provedena v obci Babice, okr. Moravské Budějovice, surová vražda tří členů MNV. Dva vyzbrojení bandité vnikli ve 22.30 hod do budovy školy, kde zasedala rada MNV.“

Zpráva dále uvádí, že „dosavadním šetřením bylo zjištěno, že v čele teroristické bandy byl agent západních imperialistů, který byl vycvičen v Bavorsku a nedávno dopraven na naše území, aby v žoldu nepřátel republiky vraždami a teroristickými akty rozvracel pokojnou práci našeho venkovského lidu.“

Při teroristické akci byli zastřeleni řídící učitel *Tomáš Kuchtík* (1898) – předseda Místního národního výboru a Místní organizace KSČ, lesní dělník *Josef Roupec* (1913) – místopředseda Místního národního výboru, člen KSČ, skladník družstva *Jednota Bohumil Netolička* (1918) – pokladník Místního národního výboru, člen KSČ. Střelbou byl dále zraněn tesařský dělník *František Bláha* (1894) – předseda Místního akčního výboru Národní fronty.

Z kriminalistického hlediska nebyla vražda tří lidí řádně vyšetřována. Nebyla provedena jediná balistická expertíza, nebyla určena zbraň, ze které a kým bylo stříleno, tedy nebyl určen pachatel vraždy. Průběh události je znám pouze z výpovědi později zadrženého Antonína Mitysky, která byla podána pod fyzickým a psychickým nátlakem, v rozporu s tehdy platným trestním řádem. Ve středověku se takovému způsobu výslechu říkalo inkvizice.

Babice – místo činu. Vlevo je fara, kde od 1. března 1950 působil římskokatolický kněz Václav Drbola, vpravo je škola, kde byli 2. 7. 1951 zastřeleni tři místní funkcionáři. P. Drbola byl zatčen už 15. 7. 1951 – tedy 18 dnů před teroristických útokem.

⁷ Rudé právo, 6. 7. 1951, roč. 31, číslo 158.

Nejblíže k událostem v Babicích měl můj spolužák *Stanislav Nahodil*. Byl jedním ze sedmi vyhozených studentů, kterým bylo v květnu 1951 zakázáno maturovat na gymnáziu v Moravských Budějovicích pro nevyhovující »*třídní původ*«. Rodiče vlastnili statek v Loukovicích, strýc Antonín Plichta měl velký statek v sousedních Šebkovicích. Stanislav Nahodil se po vyloučení z gymnázia vrátil domů na rodinný statek. Tam ho zastihla 3. července 1951 zpráva o události v Babicích.

„...Vzpomínám si, jak k tomu došlo: toho rána jsme spolu pohrabovali lán po prvním sklizeném obilí a tak jsme si nemohli nevšimnout policejních vozů, přeježdějících sem a tam po cestě kolem nás. Až v poledne jsme se dozvěděli o »masakru« v sousedních Babicích. Týž den začalo vyšetřování i u nás doma, předvolali každého zvlášť, mně jenom nadávali, ale bratr i otec přišli od výsledku s modřinami na obličeji. Bratra Jindry jsem se ptal, jestli je do případu nějak zapleten, ale uklidnil mě, že neudělal nic víc, než že strejdovi Plichtovi doručil dopis od jednoho souseda z naší vesnice. S návrhem, že by možná stálo za pokus zmizet »za kopečky« (vždyť umím trochu německy, trochu francouzsky!), nesouhlasil. Neprovinil se, aby musel utíkat z rodné vlasti. Za tři dny ho večer přijeli zatknout, právě v den jeho 23. narozenin, krátce nato byl obviněn mimo jiné z toho, že se pokoušel v Třebíči vyměnit dolary za koruny (ani neměl představu, jak »tvrdá valuta« vypadá) a odsouzen na třiadvacet let do vězení. Dodnes mám před očima jáchymovský tábor, když jsme ho přijeli poprvé navštívit; chudák máma trpěla při pohledu na stráže se samopaly, hlídající nízké baráky za ostnatým drátem. To jsem ještě netušil, že brzy budu v podobném prostředí i já...“⁸

Dějiště babického dramatu: Obce Babice, Cidlina, Šebkovice a Loukovice.

8 Kabelka Lubomír, Krejčířík Milan, Petrová Věra, Skokan Ladislav a kol., *Opusťte školní budovu*, Moravské Budějovice, 2002, str. 169.

Jeho bratr Jindřich Nahodil o svém zatčení říká (lit. 6, str. 102):

„Dovezli mě do vazby v Jihlavě. Napsali protokol, nikoli podle mé výpovědi, nýbrž jak se jim to hodilo, a opovržlivě mě vyzvali k podpisu. Napsali, že prý jsem vstoupil do protistátní organizace, kterou organizoval Ladislav Malý. Odmítl jsem podepsat, protože to nebyla pravda. Má součinnost byla jen v tom, že jsem nesl z rozkazu Malého jeho dopis četníku Hercíkovi do Okříšek. Nevěděl jsem, o co jde, ani co je v dopisu.

Začali mě mlátit do ubezdrušení. Říkali, že každý podepíše. Podlehl jsem, když hrozili dalším bitím. Pak mě odvedli na celu. Viděl jsem tam na zemi ležet v krvi Antonína Mitysku. Můj strýc Antonín Plichta seděl za stolem s hlavou v dlaních.

Pak jsme se museli své protokoly učit zpaměti. Všichni. Když se někdo vzepřel, byl bit a mučen. Opakovaně zkoušeli, zda ty protokoly umíme odříkat.

Ani jsem se nenadál a byli jsme vedeni k soudu v Dělnickém domě. Tam to šlo jako na drátku. Byli nám přiděleni obhájci, ale neodvážili se něco pro nás udělat. Já byl pak odsouzen k žaláři v trvání 23 let.

O usedlost v Loukovicích jsme přišli.“

Podle protokolů StB byli střelci muži ve škole Ladislav Malý a Antonín Mityška. Před školou pak drželi během akce hlídku sourozenci Antonín a Stanislav Plichtovi.⁹ Po střelbě odešla skupina do Cidliny za Antonínem Plichtou starším, který se již od jara ukrýval na různých místech a informovali ho o tom, co se v Babicích událo. Zkušený odbojář Plichta s teroristickým činem nesouhlasil a odsoudil ho. „*To se nemělo stát,*“ řekl. Oprávněně předpokládal, že vyvolá vlnu represí. Malého skupina potom odešla do Bolíkovíc, kde se ukryla v žitném poli. Proč ale zůstali tak blízko místa činu, necelé dva kilometry od školy v Babicích, neukryli se v okolních lesích a nepokusili se o přechod za hranice?

Od časného rána dne 3. července 1951 probíhaly v Babicích a jeho okolí domovní prohlídky. Při jedné z nich byl v Cidlině objeven v úkrytu Antonín Plichta starší, který při výslechu přiznal, pravděpodobně z obavy o život svých dvou synů, že odbojáři jsou ukryti v prostoru mezi Bolíkovícemi a Čáslavicemi.

Odpoledne byli za pomoci letadla objeveni. Při pokusu o zatčení došlo k přestřelce, při které zahynul nejen Ladislav Malý, ale i Plichtův syn Antonín Plichta ml. (1929) a těžce zraněn a zajat byl i jeho bratr Stanislav Plichta (1931), který zůstal po střelbě ochrnutý.

Průběh celé akce nebyl vyšetřovateli řádně zdokumentován. Ochrnutý Stanislav Plichta později sdělil svému spoluvězni, že po něm a jeho bratrovi střílel Ladislav Malý, který byl posléze smrtelně zraněn příslušníky SNB a milicí. Tuto verzi nevylučují, ale spíše ji potvrzují, pitevní protokoly Malého i Antonína Plichty ml., stejně jako lékařská zpráva po přijetí zraněného Stanislava Plichty do nemocnice.¹⁰

Bezprostředně po teroristickém útoku se po celém kraji rozneslo, že akce byla předem komunisty naplánována. Bylo bezpečně prokázáno, že nejméně 24 hodin před vraždami se začaly do okolí stahovat Lidové milice, SNB, StB a vojsko. Jedna jihlavská vojenská

9 Zpráva o soudním případě proti Antonínovi Mityskovi a spol., archiv MV ČR, f. 02/5, sv. 4, a. j. 45

10 Rázek Adolf, StB + justice nástroje třídního boje v akci Babice, str. 8 – 9, ÚSTR Praha.

jednotka dostala již 1.7.1951 rozkaz přesunout se do Želetavy a vyčkat na další rozkazy (lit. 6, str. 95). Existují důkazy o tom, že jednotka Lidových milicí byla ukryta u Badinů v Milaticích asi 1 km od Šebkovic (Milatice jsou dnes součástí Šebkovic).

O plánované akci zřejmě věděli i šebkovičtí komunisté. Předem informovali člena rady babického Místního národního výboru Huberta Plavce, aby 2. července do rady v Babících nechodil, že se tam něco chystá. Ten uposlechl a tak si možná zachránil život.

Pouhých deset dnů od zavraždění funkcionářů v Babících byl zahájen první ze série inscenovaných soudních procesů. Na nejvyšší stranické úrovni bylo rozhodnuto o navržených trestech ministerstvem vnitra již 10. července, tedy dva dny před zahájením procesu. Nejvyšší stranický sekretariát ve složení Klement Gottwald, Antonín Zápotocký, Viliam Široký a Rudolf Slánský rozhodl, že v prvním procesu v Jihlavě bude vyneseno 7 trestů smrti, odsouzeným bude konfiskován majetek a jejich rodinní příslušníci budou vystěhováni. Za splnění stranického úkolu byli zodpovědní soudruzi JUDr. Štefan Rais a Ladislav Kopřiva.¹¹

Průběh veřejného soudního přelíčení v Jihlavě byl předem naplánován do všech podrobností jako u divadelního představení.¹² O rozsudcích všech obviněných bylo předem rozhodnuto, herci v soudních talárech plnili stranické příkazy. U všech sedmi odsouzených k trestu smrti dospěli k názoru, „...že se vesměs jedná o nepolepšitelné třídní nepřátele, že je zde dána taková přemíra přitěžujících okolností, že bylo spácháno tolik trestných činů, tak závažných a nebezpečných pro společnost, že jedině trest smrti jest úměrným trestem pro zavinění těchto obviněných, a že jedině trest smrti může splnit úkol vytčený v §1 tr. zák., totiž chrániti lidově-demokratickou republiku, její socialistickou výstavbu, zájmy pracujícího lidu a vychovávat občany k dodržování pravidel socialistického soužití...“¹³

Ještě před zahájením procesu začala organizovaná protestní kampaň pracujících, ve které »pracující lid« žádal – ještě před vynesením rozsudku – co nejpřísnější potrestání viníků, o kterých slyšel jen v rozhlase a četl v novinách.¹⁴ Během procesu začala štvavá tisková kampaň, která pokračovala po vynesení rozsudků. Tón udávalo Rudé právo, zejména pak autoři Drahomír Bárta, Ludmila Cekotová.¹⁵

Proti rozsudku se odvolali pouze ti, co byli odsouzeni k trestu smrti. Ostatní se oprávněného prostředku raději vzdali a nastoupili k výkonu trestu. Byli si dobře vědomi, že by jim odvolací soud trest zvýšil. Taková byla tehdejší praxe.

Rozsudek byl vyneseno 14. 7. 1951, ale už 1. 8. 1951 bylo usnesením Nejvyššího soudu odvolání zamítnuto. Justičním vraždám mohl ještě zabránit prezident. Žádosti o milost byly Kanceláří prezidenta republiky postoupeny podle předpisu k vyjádření ministerstvu spravedlnosti. To, dopisem datovaným 2. 8. 1951, sděluje, že vina odsouzených „může být vyvážena pouze skutečným výkonem spravedlivě uloženého absolutního trestu“.

11 Zápis politického sekretariátu KSČ ze dne 10. 7. 1951 o projednání soudních případů Antonín Mityška a spol. - DOKUMENT 2.

12 Procesní plán ve věci Malý a spol., Jihlava – DOKUMENT 3.

13 Rozsudek Státního soudu Mityška a spol., SÚA, f. Generální prokuratura, spis 1 Ts 1157/51.

14 Rezoluce ze schůze konané 10. 7. 1951 na Státním statku v Jaroměřicích nad Rokytnou, podepsaná ZO KSČ a ZV ROH. DOKUMENT 4.

15 Rudé právo, roč. 31, 6. 7 1951, 14. 7. 1951, 15. 7. 1951 a 18. 7. 1951.

Týž den podává v zastoupení vedoucího I. odboru (odbor Milostí) Kanceláře prezidenta republiky JUDr. A. Faber informaci prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi, že: „...*Odbor I. zamýšlí – nedostane-li jiný pokyn – ministerstvu spravedlnosti sdělit, že pan prezident nepoužil svého práva podle § 205 odst. 4 tr. řádu.*“

V kolik hodin zasedala dne 2. 8. 1951 bezpečnostní pětka Jihlavského kraje už ne zjistíme, ze zápisu lze vyčíst, že:

„...*soudruh Zita oznámil zamítnutí žádosti o milost, kterou si podali odsouzení z obce Babice. Rozsudek bude proveden 3. 8. 1951 časně ráno a bude umožněn přístup menšímu počtu funkcionářů a předsedům větších závodních organizací.*“¹⁶

Stejně sdělení obsahuje i list *»K informaci pana prezidenta«* ze dne 31. 7. 1951, nalezený v tzv. Klosově archivu (A MS. f. K). V něm se uvádí, že odvolací řízení proběhne v jediném dnu, a to 1. 8. 1951. Na ministerstvu spravedlnosti také znali předem výsledek tohoto řízení: Výkon trestu odsouzených bude proveden s urychlením 3. 8. 1951. Výsledek odvolacího řízení byl tedy na ministerstvu znám ještě před samotným zahájením odvolacího řízení.

Výkon trestu, tedy poprava všech odsouzených, probíhal v časných ranních hodinách na nádvoří Krajské soudní věznice v Jihlavě 3. 8. 1951. Ve stejný den byla těla popravených zpopelněna. Předsedu senátu při popravách zastupoval JUDr. Jaroslav Demczak. Pocházel z Ostravska, byl to vyučený strojník, titul doktora práv získal na Univerzitě Karlově po jednoročním dálkovém studiu. Rektorem univerzity tehdy byl od roku 1948 profesor Jan Mukařovský.

Pár dnů po vynesení rozsudku byly urychleně naloženy do autobusu paní Marie Roupová z Bolíkovice, paní Ludmila Vorlíčková se dvěma dětmi v předškolním věku a s babičkou, Anežka Němcová se synem Karlem, Aloisie Stehlíková s dcerou Ludmilou a paní Marie Mityšková rovněž s dcerou. Z domova si směly vzít jen věci osobní potřeby. Cestou autobus zastavil ve věznici v Jihlavě, kde byla vyzvednuta Ludmila Plichtová, dcera popraveného Antonína Plichty, která měla jen letní šaty, v nichž byla zatčena.

Uprostřed noci autobus zastavil na Státním statku v Trnovanech, asi čtyři kilometry od Liberce, kde byly ženy vyloženy a *»ubytovány«* všechny v jedné velké místnosti vybavené železnými kavalci s dekami, zvědavě okukovány děvčaty z jiné společné noclehárny. Jak později poznaly, byly to brigádnice ze Slovenska. Brzy ženy zjistily, že tam mají ještě další, jim dosud neznámé, živé spoluuživatele – štěnice.

Vyháním žen a dětí z jejich domovů do jim nepřátelského prostředí ukázali komunisté pravou tvář třídní nenávisti. Životní úděl deportovaných zbytků rodin byl někdy těžší než osudy odsouzených mužů, kteří v lágrech byli aspoň mezi svými. Na příkaz ONV v Moravských Budějovicích odebral kádrový pracovník státního statku všem přistěhovaným občanské průkazy. Postupem času si jich vedení statku ale začalo vážit, protože, přes všechny prožívané útrapy, dovedly ženy dobře pracovat, na rozdíl od *»osídlenců«*, kteří do kraje přijeli budovat socialismus. Státní statek časem zřídil pro ně byty přestavbou ubytovny chmelařů. Školákům ale dlouho říkali jejich spolužáci – *»děti babických vrahů«*.

¹⁶ Zápis ze schůze bezpečnostní pětky ze dne 2. 8. 1951, SÚA, f. 05/11, sv. 34, a.j. 221. František Zita byl náčelníkem StB v Jihlavě.

Seznam soudních procesů a rozsudků v kauze Babice

Jméno odsouzeného, rok narození, povolání ve znění rozsudku, rozsudek

Jihlava, 12. - 14. 7. 1951

Mityska Antonín, 1927, spolumajitel statku, trest smrti
Plichta Antonín starší, 1894, venkovský boháč, trest smrti
Němec Drahoslav, 1931, syn živnostníka, trest smrti
Kopuleť František, 1913, správce hájenství, trest smrti
Škrdla František, 1917, vedoucí polesí, trest smrti
P. Drbola Václav, 1912, farář církve římskokatolické, trest smrti
P. Pařil František, 1911, farář církve římskokatolické, trest smrti
Roupec Alois, 1901, rolník, doživotí
Němec Karel, 1904, živnostník, doživotí
Brabenec Ladislav, 1926, syn živnostníka, 25 let
Kopuleť Blažena, 1913, manželka správce hájenství, 20 let
Stehlík Ludvík starší, 1887, živnostník, 20 let
Nahodil Jindřich, 1929, syn venkovského boháče, 23 let
Vorlíček Josef, 1909, majitel usedlosti, 22 let

Třebíč, 13. - 15. 11. 1951

P. Bula Jan, 1920, administrátor církve římskokatolické, trest smrti
Krátký Bohumil, 1919, železniční zaměstnanec, doživotí
Jeřábek Josef, 1908, řezník a hostinský, 20 let
Dvořák Bohumil, 1912, vesnický boháč, 18 let
Kříž František, 1913, majitel usedlosti 14 ha, 25 let
Vodička Karel, 1897, vesnický boháč, 18 let
Pánek Jan (Šebkovice), 1930, syn vesnického boháče, 23 let
Berka František, 1932, syn živnostníka, 22 let
Pánek Josef, 1902, venkovský boháč, 15 let
Žákovský Stanislav, 1898, venkovský boháč, 18 let
Nestrojilová Helena, 1926, farská hospodyně, 11 let
Rejlová Anna, 1911, dcera venkovského boháče, 13 let
Ježek Ladislav, 1922, poručík ČSA, 4 roky
Malý Jakub, 1885, bývalý vrchní strážmistr četnictva, 2 roky
Stehlík Ludvík, ml., 1925, syn živnostníka, 21 let
Roupec Ladislav, 1931, rolnický syn, 25 let
Pánek Jan (Popovice), 1921, syn venkovského boháče, 16 let

Jihlava, 11. 12. 1951

Hlouch Miroslav, 1923, lesní dělník, 25 let
Vejmelka Václav, 1914, zaměstnán u obce při hospodářství, 5 let
Vejmelka Josef, 1906, bývalý majitel barvírny, 15 let
Vejmelka František, 1911, bývalý živnostník, vedoucí barvírny, 20 let
Václavek Jaroslav, 1930, zaměstnán u otce při hospodářství, 4 roky
Machovec Václav, 1927, technický úředník, 9 měsíců

Znojmo, 27. 3. 1952

Vlček Jan, 1907, zemědělec, 24 let
Molík František, 1899, zemědělec, 17 let
Novák Jan, 1905, zemědělec, 18 let
Valášek František, 1906, rolník, 14 let
Kuřítko Ladislav, 1908, rolník, 6 let
Klika Antonín, 1917, rolník, 10 let
Šalamoun František, 1919, rolník, 11 let
Švihálek Jaroslav, 1919, zemědělec, 7 let
Blecha František, 1919, samostatný živnostník, 6 let
Moravec Antonín, 1921, rolník, 5 let
Hanzálek Antonín, 1901, samostatný živnostník, 7 let
Šebela František, 1902, rolník, 12 let
Hevera Antonín, 1899, rolník, 12 let
Hladík František, 1907, rolník, 8 let
Fukač Josef, 1910, rolník, 11 let
Jedlička František, 1908, dělník, 10 let
Vyskočil František, 1923, živnostník, 12 let
Vlček Oldřich, 1914, rolník, 10 let
Večeřa Jaroslav, 1922, bývalý strážmistr SNB, 3 roky

Znojmo, 28. 3. 1952

Plichta František, 1906, rolník, 25 let
Mucha Jan, 1914, rolník, 5 let
Rösner Josef, 1912, rolník, 13 let
Františ Alois, 1918, rolník, 10 let
Krahulík Jan, 1908, rolník, 2 roky
Plichta Jaroslav, 1912, hostinský, 10 let
Bíbr Alois, 1905, rolník, 7 let
Ilek Alois, 1906, řidič, 11 let
Trchalík Josef, 1921, rolník, 8 let
Šeliga Jan, 1913, zemědělec, 6 let
Brindza František, 1903, zemědělec, 4 měsíce

Jihlava, 13. 4. 1952

Jenerál Josef, 1890, důchodce cestář, 24 let
Šplíchal Antonín, 1915, bývalý vesnický boháč, 14 let
Caha Josef, 1912, venkovský boháč, 18 let
Hlouch Zdeněk, 1912, venkovský boháč, 16 let
Hofman Tomáš, 1898, venkovský boháč, 14 let
Slezák Jaroslav, 1925, dělník, 17 let
Domanský Milan, 1922, vulkanizátor, 6 let

Jihlava, 15. 5. 1952

Bartík Jan, 1924, zemědělec, 22 let
Vidourek Josef, 1895, bývalý mlynář, zemědělec 6 ha, 14 let

Němec Bohumil, 1910, řídící učitel, 12 let
Vorlíček Jiří, 1921, zemědělec 10 ha, 18 let
Holčápek Josef, 1925, zemědělec 14,5 ha, 18 let

Moravské Budějovice 19. - 21. 5. 1952

Smetana Gustav, 1907, samostatný kolář, trest smrti
Melkus Jaroslav, 1900, venkovský boháč, trest smrti
Černohous Josef, 1903, samostatný mlynář, doživotí
P. Opletal Jan, 1893, děkan církve římskokatolické, 12 let
P. Podveský Jan, 1909, farář, 16 let
Nečas Jan, 1910, venkovský boháč, 17 let
Bulíček Antonín, 1901, rolník, 19 let
Dvořák František, 1895, venkovský boháč, 20 let
Masařík Josef, 1894, lesní kontrolor, 24 let
Nevoral Jan, 1909, zemědělec, 23 let
Pánek Bedřich, 1902, zemědělec, 25 let
Suchna Karel, 1909, úředník pojišťovny, 14 let

Jihlava 23. 5. 1952

Filipský Leopold, 1895, cestář, 21 let
Hochman Stanislav, 1925, úředník, 5 let
Doležal Bohumil, 1899, rolník, 12 let
Sláma Antonín, 1909, úředník, 7 let
Bílý Petr, 1904, lesní hajný, 6 let
Kolář Josef, 1913, bývalý příslušník SNB, 22 let
Koukal Jan, 1916, mlynář, 18 let
Kubeš Jan, 1905, rolník, 13 let

Jihlava 3. 6. 1952

Šváb František,¹⁷ řezník, 12 roků
Melkusová Božena, 4,5 roku

Jihlava 4. 6. 1952

Břínek Antonín, 11 roků

Brno 25. 6. 1952

Josl Antonín, 10 roků

Praha 10. 2. 1953

Plichta Stanislav, 1931, trest smrti¹⁸

Jihlava 15. 8. 1958

Trojan František, 8 roků

¹⁷ František Šváb zemřel krátce pro vynesení rozsudku na následky krutého týrání při výslechu.

¹⁸ Stanislav Plichta, zcela ochrnutý na dolní polovině těla, byl na popraviště donesen. Jeho poslední slova: „*Nedá se něco pro mě udělat. Maminko, maminko, budou věšet žebráka, budou věšet mrzáka.*“

František Trojan – poslední odsouzený

Někdy v červnu roku 1951, několik týdnů před tragédií v Babicích, se u Františka Trojana v Ohrazenici zastavili dva jeho známí a sdělili mu, že by si s ním rád pohovořil statkář Antonín Plichta ze Šebkovic. Plichta měl tehdy mezi lidmi velkou autoritu díky své odbojové činnosti proti nacistům za druhé světové války. Pomáhal při vyhledávání úkrytů pro partyzány, jeho statek v Šebkovicích jim sloužil jako zásobárna potravin. František Trojan se s ním dobře znal, proto ani na okamžik nezaváhal a vzkázal mu, že se s ním v dohodnutou dobu na domluveném místě rád sejde.

Důvěra ke komunistům na začátku padesátých let v kraji prudce poklesla. Před volbami slibovali, že soukromý majetek zemědělců bude nedotknutelný, že jim kolektivizace po sovětském vzoru nehrozí, že bude zaručena svoboda projevu a že každý má právo vyznávat jakoukoli víru. Jakmile však získali moc, vše se začalo rychle měnit. Kolektivizace dostala zelenou, začalo se mluvit o *»třídním nepříteli«* a *»venkovských boháčích«*, kteří škodí pracujícímu lidu, kdo měl odlišný názor na politickou situaci, než jak se psalo v Rudém právu, stával se reakcionářem. Bylo proto pochopitelné, že někteří lidé se cítili ohroženi, a tak se chtěli nějak proti pronásledování bránit.

Na začátku padesátých let se Antonín Plichta pokoušel znovu zorganizovat odbojovou skupinu, která měla čelit tentokrát politickému tlaku komunistů při snaze o kolektivizaci zemědělství, bránit soukromé vlastnictví a tradiční formu hospodaření. V té době hodně lidí věřilo, že se komunistický režim musí brzy zhroutit a že na hranicích jsou připraveni Američané, aby nám pomohli v zemi obnovit demokracii a svobodu.

Někdy od jara 1951 se Antonín Plichta začínal obávat zatčení a proto se začal skrývat na různých místech v okolí Jaroměřic. František Trojan se s ním sešel ve Vacenovicích u pana Josefa Vorlíčka na půdě. Přítomen byl ještě Antonín Mityska a další muž, kterého viděl poprvé v životě. Později si ze souvislostí domyslel, že to mohl být Ladislav Malý. Na schůzce se nic neplánovalo, pouze se hovořilo o politické situaci a Plichta se zajímal jen o názory místních občanů.

Nedlouho po schůzce došlo k událostem v Babicích, po nichž následovaly výslechy a zatýkání, soud a nezvykle tvrdé rozsudky: sedm trestů smrti a mnohaleté žaláře. Plichta a Mityska byli popraveni, Vorlíček dostal 22 let. Františka Trojana to vyděsilo. Každým dnem očekával, že si pro něj přijdou příslušníci SNB a předvedou ho k výslechu. Ti ale nepřicházeli. Nepřišli ani v příštích třech letech.

Až v roce 1955 se objevil cizí muž a požádal o důvěrný rozhovor. Řekl mu, že ví o tajné schůzce s Plichtou, Mityskou a Malým ve Vacenovicích u Vorlíčků, a že pokud by na něho podal žalobu, hrozí mu podle zákona za nedovolené spolčování a velezradu mnohaletý trest a propadnutí veškerého majetku. Nabídl mu, že by věc nepředal soudu, kdyby Trojan přistoupil na spolupráci s StB. Za příslib mlčení požadoval pravidelné předávání informací o spoluobčanech, kteří nesouhlasí s režimem.

František Trojan byl zdrcen. Neměl odvahu spolupráci s StB přímo odmítnout, a tak poprosil, zda by nedostal nějaký čas na rozmyšlenou. Muž souhlasil. Řekl, že za ním opět za nějakou dobu přijde, ale že o schůzkách nesmí s nikým mluvit. V dalším třech letech přišel několikrát. Pan Trojan se stále vymlouval, že o nikom neví...

František Trojan
červenec 2007

Eliška Hrdá (vlevo) a Mgr. Věra Petrová - Šmerková

Poslední schůzka s agentem StB se uskutečnila v roce 1958. Po důrazném naléhání, aby už konečně někoho jmenoval, František Trojan rezignovaně odpověděl: „*Nezlobte se na mě... ale já to nedokážu... je to proti mému svědomí...*“

Již následující den přijeli do Ohrazenice čtyři muži a začali u Trojanů s domovní prohlídkou. Vyhazovali věci ze skříní, vysypávaly šuplíky, prohledávali postele, zabavovali osobní korespondenci. Nakonec ho zatkli a odvezli k výslechu do Jihlavy. Neustále opakoval, že se ničeho nedopustil, že šlo jen běžný rozhovor s lidmi, které osobně znal, nemohl vědět, že se něco chystá. Nevěřili mu, chtěli důkazy, jenže jak to měl dokázat, když Plichta a Mityška byli popraveni, Vorlíček ve vězení a od události uplynulo 7 let.

Z vězení se už nedostal. V soudním procesu, který se konal v Jihlavě 15. 8. 1958 byl odsouzen na 8 let do vězení, jeho majetek propadl státu a měl doživotní zákaz pobytu v Ohrazenici. Výkon trestu nastoupil v Příbrami na uranovém dole Rovnost, ale naštěstí tam byl jen 2 roky. V roce 1960 vyhlásil prezident Antonín Novotný všeobecnou amnestii, která se vztahovala i na něho. Zbytek trestu mu byl prominut, ale do Ohrazenice se vrátit nesměl. Musel nastoupit nejprve do Královopolských strojírén v Moravských Budějovicích, a potom na uhelnou brigádu do Ostravy.

Od poloviny šedesátých let se životní situace Františka Trojana začala zlepšovat. Zlom k lepšímu nastal, když se setkal se svou budoucí manželkou, kterou znal ještě z dřívější doby a odstěhovali se spolu do Brna. Podařilo se mu vystudovat slévárenskou průmyslovku a získat lepší kvalifikovanou práci. Pak už pracoval jako technik. Když mu byl po pádu komunistického režimu vrácen rodný statek, přestěhoval se zpět do Ohrazenice. Vlastní potomky neměl, a tak statek předal synovcům, dětem své sestry Elišky Hrdé.

Také manžel Elišky Hrdé strávil několik let ve vězení. Někdy v roce 1949, kdy bylo již zjevné, že komunisté nehodlají dodržovat platnou ústavu a pod záminkou zostřeného *»třídního boje«* vyhlásili svým oponentům válku, vytvořila skupina mladých lidí z Jaroměřic a Moravských Budějovic (dnes bychom řekli) občanskou iniciativu, která chtěla, aby byly vyhlášeny nové svobodné volby pod kontrolou OSN. Své názory sdělovali občanům formou letáků, které rozmnožovali průklepem na psacím stroji. Mezi členy skupiny byli zastoupeni také mladí národní socialisté a lidovci, občas tam docházel jaroměřický farář Jan Podveský, který byl později souzen v jednom babickém procesu.

Na začátku roku 1950 byli všichni členové skupiny zatčeni a v kauze *»protistátní skupina Prudík a spol.«* byli odsouzeni k mnohaletým trestům vězení.¹⁹ Mezi odsouzené se dostal i babický farář Arnošt Poláček, který se skupinou neměl nic společného. Procesu se museli povinně zúčastnit žáci vyšších ročníků středních škol. Jako osmnáctiletý septimán jsem byl poprvé v životě na soudním procesu, znal jsem soudce z lidu, většinu obžalovaných, a strašně mně bylo líto třiadvacetileté kamarádky Drahomíry Křížkové.

¹⁹ Proces se konal v Moravských Budějovicích dne 18. března 1950. Soudu předsedal Jan Schopf, prokurátorem byl Stanislav Fiala, soudci z lidu Jaroslav Svoboda a Alois Sapík. Odsouzeno bylo 27 osob. Tresty odnětí svobody (roky): Jaroslav Prudík 25, Karel Singer 23, P. Arnošt Poláček 20, Karel Novák 20, Josef Mařík 18, Josef Čapoun 18, Jan Veselý 15, Jaroslav Krásný 14, Ferdinand Hofer 14, Stanislav Hrdý 14, Jan Horák 14, Olga Josífková 14, Drahomíra Křížková 14, Josef Nováček 14, Jan Tuza 10, Bohumil Vobúrka 10, Blanka Nováčková 9, Ludmila Burianová 9, Jan Brabenec 6, Anna Hájková 5, Eva Kameníčková 2, Růžena Papoušková 2, Marie Vrbková 2, Marie Kunderová 1.5, Bohumil Reinisch 1, Lubomír Žák 1, Antonín Žampa 1.

V režii StB

Pravděpodobně někdy na začátku roku 1949 se náhodně potkali kolář Gustav Smetana z Litohoře a jeho známý, bývalý hospodář Eduard Kadrnka z Nových Syrovic, který po konfiskaci svého hospodářství uprchl do zahraničí. Smetanovi řekl, že se vrátil do Československa s tajným úkolem zakládat odbojové skupiny a o sobě, že je majorem. Později mu Kadrnka představil dalšího zahraničního agenta, příslušníka francouzské rozvědky, »majora« Jana Samka.²⁰ Na přímý podnět těchto dvou mužů začal Gustav Smetana organizovat v kraji ilegální skupinu a až do srpna 1950 informoval Kadrnku a Samka o jednotlivých členech skupiny a o jejich výzbroji.

V dubnu 1950 pomáhá Smetana Kadrnkovi přemístit vysílačku. Akce se uskutečňuje za účasti dalších neznámých mužů. V červnu 1950 na schůzce s »majorem« požaduje po Gustavu Smetanovi další neznámý »agent« seznam zbraní, kterými skupina disponuje. Zajímavé je, že ve stejné době (11.7.1950) konstatuje František Zita na schůzi Krajské bezpečnostní pětky²¹ v Jihlavě, že *„...je velmi mnoho zbraní v držení bez povolení... Je nutno udělat přítrž honebním lístkům a zbrojním pasům.“* Na schůzi bylo usneseno, aby podezřelým a nespolehlivým osobám byly zbraně a pasy odebrány a dány k dispozici dělníkům.²² V červenci 1950 se objevuje ve zprávě útvaru 520 StB (KV StB Jihlava) ještě dodatek, že *„...do případu bude proniknuto ještě z druhé strany agenturně...necháme prověřovat celou skupinu způsobem menší provokace.“*²³

V dubnu 1950 dostal Smetana zprávu, že Kadrnka byl při přechodu hranic postřelen a že bude navázán nový kontakt. K tomu došlo v srpnu 1950, kdy se u něj objevuje důstojník StB František Mareček jako »major Vašek« a přebírá řízení skupiny. Od Smetany si vyžádal seznamy osob nepřátelských lidově demokratickému zřízení, které působí ve státní správě v Moravských Budějovicích, osob vhodných pro funkce po změně režimu, a osob, které by po takové změně měly být zajištěny. Údajně pro orientaci při případném seskoku parašutistů mu Gustav Smetana zajišťoval plánky lesů, cest, hájenek a dalších možných úkrytů. »Major Vašek« měl tedy téměř rok před babickými událostmi dostatečný přehled o zamýšlených akcích skupiny a mohl je podle potřeby StB ovlivňovat.²⁴ Zmíněný útvar 520 StB potvrzuje záznamem z 9.10.1950, že se Smetanou byl – podle plánu z července – navázán styk, a že se v případě počítá s menší provokací.²⁵

Půl roku po převzetí řízení Smetanovy odbojové skupiny důstojníkem StB Marečkem se objevuje na Třebíčsku nový agent, který sám sebe určuje do vedoucí role v odbojovém hnutí. Je jím dobrodruh Ladislav Malý.

20 Zpráva Státní prokuratury odd. Brno, spis 4 Spt II 8/52-6, ze dne 24. 3. 1952, Archiv VSZ Praha, tajný protokol č. 130/52.

21 Bezpečnostní pětky (KB/5) se začaly zřizovat v roce 1950. Byly to stranické orgány, které měly podle směrnic zajišťovat *»nejužší spolupráci mezi stranou, bezpečností, orgány lidové správy a prokuratury v krajích«*. Na okresech působily »trojky« (OB/3). SÚA, f. 05/11, sv. 1, a.j. 9.

22 Zápis ze schůze bezpečnostní pětky ze dne 11. 7. 1950, SÚA, f. 05/11, sv. 34, a.j. 221.

23 Zpráva útvaru 520 A, č. j. 13983/6319 d 50, ze dne 24. 7. 1950, ÚDV, prošetřovací spis 77/VvK-95, příloha 7.

24 Zvláštní zpráva prokuratury Brno Státní prokuratury v Praze ze dne 5. 4. 1952 ve věci »agenta Vaška« a spolupracovníků StB napojených na skupinu Gustava Smetany.

25 Zpráva útvaru 520 A, č. j. 17329/6219 d 50, ze dne 9. 10. 1950, ÚVD, prošetřovací spis 77/VvK-95, příloha 8.

Jeho osobu nejlépe osvětlí krátký životopis.²⁶ Narodil se 13. 8. 1920 v Baťovcích na Slovensku. Později se rodina přestěhovala do Starče u Třebíče. Jako dvacetiletý byl v roce 1940 příslušníkem protektorátního vládního vojska. V roce 1949 měl být stíhán za vyhrožování předsedovi závodní organizace KSČ ve Státních lázních v Dolní Lipové a v polovině března roku 1949 vypovídal k této věci na stanici SNB. Koncem dubna 1949 uprchl do Vídně, kde se přihlásil k CIC.²⁷ Uvažoval o vstupu do cizinecké legie, ale po zjištění podmínek od tohoto úmyslu upustil a 19. května uprchl z Vídně do Bavorska, kde prošel uprchlickými tábory v Mnichově a Ludwigsburgu. Pátého srpna přešel zpět do Československa, ale koncem léta 1949 je už opět v Rakousku, kde znovu kontaktoval CIC. Tam ho v roce 1950 pověřil major československé armády Miloš Knorr úkoly zajišťujícími styk s uprchlíky z ČSR. Měl také proplácet odměny lidem pracujícím pro CIC. Při této činnosti zpronevěřil více než 5000 šilinků a hrozilo mu za to v Rakousku trestní stíhání.

Ladislav Malý přechází zpět do ČSR a již kolem 20. 2. 1951 navštívuje v Rokytnici nad Rokytnou hostinského Josefa Jeřábka, u kterého chtěl přespat, ale byl jím odmítnut. Za několik dnů, 25. 2. 1951, se objevuje u svého bývalého spolužáka Jana Buly, který byl tenkrát v Rokytnici administrátorem. Ten ho u sebe nechal přespat.

Páter Bula byl zatčen 30. 4. 1951. Ve výslechovém protokolu na KV StB v Jihlavě popisuje jejich setkání takto:²⁸

„S Ladislavem Malým se znám již z doby, kdy jsem s ním studoval. Později jsem se dozvěděl od jeho otce, že jeho syn Ladislav v roce 1949 odešel ilegálním způsobem do zahraničí...“

Dne 25. února, kdy jsem přišel na faru z divadla, byl v místnosti přítomen Ladislav Malý... Byl oblečen v uniformu SNB v hodnosti štáb. stržm. Říkal mi, že slouží v Břec-lavi a že se mu služba nelíbí. Když jsem mu řekl, že vím o jeho ilegálním útěku za hranice, odpověděl mi, že to není pravda. Na jeho požádání jsem ho nechal u sebe přespat.“

Druhý den se „Malý...“ svěřil, že není u SNB... že se vrátil ilegálně ze zahraničí, kde ve Vídni prodělal nějaký výcvik. Sděлил mně, že byl poslán společně s více lidmi do ČSR a že on a dalších šest jeho společníků mají speciální úkol, a sice zmocnit se arcibiskupa Berana a tohoto převést ilegálně do zahraničí. Na zdůraznění svých slov vytáhl pistoli a pohrozil mně, abych o tomto mlčel, a říkal, že se půjde projít.“

Pozoruhodné je, že vyšetřovatel ponechal zcela bez povšimnutí »chystaný únos« arcibiskupa Berana. Proč se nezajímal o podrobnosti, o lidi, kteří se měli na únosu podílet? Vždyť to bylo klíčové sdělení. Muselo mu přece být jasné, že ilegální opuštění republiky je závažné porušení zákona 86/50 Sb. Přesto k tomuto sdělení nepadla jediná otázka. Adolf Rázek tomu říká »mlčení do protokolu« – výpověď se dotkla okolností nebo osoby, která byla StB dobře známa, protože jí byla přímo nebo nepřímo řízena. Jinými slovy je to jeden z mnoha nepřímých důkazů, že Ladislav Malý byl řízen agenty StB.

26 Rázek Adolf, StB + justice nástroje třídního boje v akci Babice, ÚSTR Praha.

27 CIC - Counter Intelligence Corps (česky: kontrašpionážní sbor) byla americká vojenská zpravodajská služba založená v průběhu druhé světové války (1941). Po válce se zaměřila na sovětský blok.

28 Protokol o výpovědi obviněného Jana Buly ze dne 1. 6. 1951, SÚA, f. Generální prokuratura, spis T 1225/51, neutříděné.

Svědectví

V dnes již přístupných archivech je k dispozici velké množství výsledkových protokolů zpracovaných vyšetřovateli StB a protokolů soudních, ale jejich skutečnou vypovídací hodnotu musíme přijímat velmi kriticky (nevíme, zda odpovědi nebyly na obviněných vynuceny, nebo přizpůsobeny scénáři soudních procesů). Naopak za věrohodná lze považovat svědectví pamětníků podávaná svobodně, ať už to bylo za komunistického režimu v letech 1968 - 69 při obnovách procesů, nebo po roce 1989.

Významnou osobností v protikomunistickém odboji byl vedle Antonína Plichty staršího také páter Jan Podveský. Ten zanechal po roce 1989 písemná a ústní svědectví (videonahrávky), která odhalují souvislosti dějů před střelbou v Babicích.²⁹ Podveský působil v Jaroměřicích nad Rokytnou téměř dvacet let a měl mezi obyvatelstvem přátele. Jedním z nich byl také funkcionář KSČ Josef Ošmera, se kterým pracoval v odboji. Říká o něm:

„...V této chvíli se ukázal být velice čestný. Před prázdninami, už v roce 1949, za mnou přišel... Přišel za mnou na faru potají, on byl totiž předseda KSČ a předseda MNV, ideově vybraný komunista... promiňte, že to řeknu jako on... Něco důležitého Vám musím říct... Patere Jene, sakra, dejte si moc dobrý pozor. Něco se tady v jihlavském kraji chystá a bude to velmi zlé. Je naplánováno, že musejí být odstraněny všechny osoby, které zde mají větší vliv, z tohoto kraje, a kteří nějak brzdí běh událostí tohoto nového režimu.“

Jako funkcionář KSČ měl Josef Ošmera příležitost nahlédnout při jedné stranické schůzi v Jihlavě do seznamu osob, které měly být při plánované akci odstraněny, a uviděl tam na předním místě jméno P. Jana Podveského.

Podobně byl varován tehdejší babický farář P. Jindřich Hladík vysokým komunistickým funkcionářem – Karlem Svitavským.³⁰ Hladík vzal jeho varování vážně a nechal se přeložit do Blanska. Pravděpodobně si tak zachránil život.

Někdy v prvních měsících roku 1951 navštívil Podveského jeho dobrý přítel Antonín Plichta starší a důvěrně mu sděloval, že na Jihlavsku začíná znovu organizovat odboj a že ho má také do příprav zapojit, vzpomněl si na Ošmeru a Plichtu varoval. Za několik dnů přišel Plichta znovu s příkazem od »velitelství odboje«, aby sepsal osoby, které působí nejtvrději proti odpůrcům komunismu a že tyto osoby budou zveřejněny v zahraničním rozhlase. Podveský to rozhodně odmítl. Zakrátko se objevil ještě potřetí s dalším příkazem od »velitelství odboje«, aby s kaplanem Josefem Valeriánem vycestovali do zahraničí. Oba to odmítli a Podveský při té příležitosti znovu Plichtu varoval. Varoval ještě další osoby, aby se nestaly oběťmi provokace, mezi nimi i Jana Bulu a Václava Drbolu, jejich zatčení už to ale nezabránilo.

29 Videonahrávka svědectví P. Jana Podveského a P. Josefa Valeriána z roku 1994, pořízená P. Františkem Koukalem v Kuřimské Nové Vsi, Archiv biskupství Brno.

30 Karel Svitavský byl aktivním účastníkem protinacistického odboje. Jeho dcera Milena Svitavská byla mou spolužákní na gymnáziu v letech 1945–1948 (lit. 4). Po válce působil Svitavský nejprve jako soudce v Moravských Budějovicích, potom jako bezpečnostní referent Zemského národního výboru a od května 1950 byl předsedou Krajského národního výboru v Brně. Na podzim roku 1950 byl z funkce odvolán v souvislosti s obviněním krajského tajemníka KSČ Otty Šlinga ze špionáže. V roce 1952 se stal Otto Šling obětí justiční vraždy. V inscenovaném politickém procesu proti »spikleneckému protistátnímu centru« vedenému Rudolfem Slánským byl odsouzen k trestu smrti a popraven.

Jan Podveský byl zatčen v noci 18. srpna 1951. Vyšetřovatelé mu u výslechu řekli, že sice dobře vědí, že nepracoval ilegálně, ale něco o přípravách odboje věděl – a neoznámil to. A to je také trestné. Byli by mu to ale ochotni odpustit, pokud by přistoupil na spolupráci a řekl jim, kdo nesouhlasí s režimem. To páter Podveský odmítl. Následovaly další výslechy a bylo vzneseno obvinění, že přechovával zbraně a řídil protistátní skupinu. Kde vzali důkazy? Opatřili si dva falešné svědky. Za to, že nepřistoupil na spolupráci, byl páter Jan Podveský odsouzen 21. května 1952 k trestu odnětí svobody na šestnáct let, z nich třináct roků skutečně protrpěl.

Po určitou dobu byl jeho spoluvězněm ve Valdicích jistý Waldemar Solar, bývalý funkcionář KSČ, který Podveského označil kdysi za nepřítele. Osudovou náhodou se dostal do vězení a do stejné cely se svým *»třídním nepřítelem«*. Od dalšího spoluvězně, bývalého ministerského úředníka, se Podveský dozvěděl, že Babice byly plánovány od *»zeleného stolu«* ministrem informací Václavem Kopeckým. Účelem akce mělo být zstrašování zemědělců a hanobení církve. Tomu by nasvědčoval fakt, že všichni kněží, vtažení do případu, byli provokováni pod falešnou legendou, že došlo k útěku či únosu arcibiskupa Berana.

Provokační charakter příkazů Ladislava Malého dokládá také jeho žádost, aby Jindřich Nahodil donesl na faru páteru Drbolovi nějakou zbraň, kterou mu měl předat v pozdrvu na housle (lit. 7, str. 23). Ten Malému nevyhověl, protože to pokládal za příliš nápadné, ale souhlasil s předáním dopisu. Díky tomu dostal *»jenom«* 23 let.

Někteří z odsouzených, kteří se po amnestii nebo zkrácení trestu dostali dříve na svobodu, se pokoušeli v šedesátých letech o rehabilitaci a obnovu procesu. Jejich snahy byly neúspěšné. Babický případ se nepodařilo osvětlit ani v průběhu roku 1968, i když se veřejnost dozvěděla alespoň něco o jeho zákulisí.

Dne 4. července 1971 byl v Babicích slavnostně položen základní kámen pomníku zastřelených funkcionářů. Tento pomník stojí na návsi před babickým kostelem dodnes i se symboly strany, která poslala nevinné občany na smrt. Při slavnostním projevu prozradil tehdy vedoucí tajemník KV KSČ soudruh Neubert část pravdy, když řekl, že:

„...na Babice se nesmíme dívat jako na nějakou izolovanou akci, ale jako na jeden z příkladů zostrujícího se třídního boje...“

Dnes už lze s určitostí říci, že Babice byly součástí předem připravené celostátní akce proti těm obyvatelům, kteří nechtěli žít tak, jak si komunisté představovali, akce, jejíž cílem byla likvidace formujícího se protikomunistického odboje, zlomení odporu katolické církve proti omezování práv a svobod. Babické události, to jsou monstrprocesy, výstražné popravy a státní mocí řízený rozvrat selských rodů na jihozápadní Moravě a Vysočině.

Zatím se nenašly přímé důkazy, že teroristický útok v Babicích byl předem naplánován v té podobě, jak se stal. Jsou ale důkazy, že v Babicích se něco odehrát mělo. Možná byla plánována jen větší provokace, která se řídicímu důstojníkovi StB Marečkovi alias majoru Vaškovi vymkla kontrole. StB ale dokázala vzniklou situaci dokonale využít k zatýkání odpůrců režimu, a to i těch, kteří neměli s babickým případem nic společného. Násilí a teror, které vládnoucí moc v regionu tenkrát rozpoutala, připomínala pamětníkům akce nacistů po atentátu na Heydricha.

Právník JUDr. Alois Plichta, bratranec popraveného Antonína Plichty, byl v roce 1951 vyhozen z práce a musel řadu let pracovat jako prostý dělník. Celý život shromažďoval svědectví o babických událostech (lit. 6). Je přesvědčen, že o zavraždění babických funkcionářů bylo předem rozhodnuto:

„...je zřejmé, že v Babicích šlo o sprostou a úkladnou vraždu, které měli padnout za oběť tři či čtyři funkcionáři rady MNV, totiž řídicí učitel Tomáš Kuchtik, původem selský syn z Blížkovic, člověk vlivný a trpělivý. Jistěže nebyl svým přesvědčením komunist, jen se do Strany přihlásil, aby nepřišel o chleba. Takových byly statisíce... Pro Stranu byl patrně »neperspektivní«, jak se nyní občas říká. I manželka Tomáše Kuchtika byla venkovského původu. Byly tu i jejich děti. To všechno nic neznamenal...

Ani druhý zavražděný, domkař Josef Roupec, neměl pro Stranu valnou cenu, nebyl komunistou. Vědělo se o jeho manželce, že vaří pro babického faráře P. Václava Drbohu, že je to žena zbožná a pracovitá. Ani její muž nebyl než slabý člověk, který si myslel, že si »polepší«. Do KSČ však nevstoupil.

Bohumír Netolička, vyučený obchodník, měl v Babicích malý krámk s obyčejnými venkovskými potřebami. Měl-li jej udržet, musel vstoupit do Strany. Svou stranickou legitimaci nosil raději u sebe. Měl také starost o svou rodinu a o chleba. Byl sečtělý, měl třebíčskou měšťanku, do KSČ ho přivedl otec, ale Bohumír valnou aktivitu neprojevoval. Byl tedy »bez perspektivy«...

Zbývá poslední, který ze všeho vyvázl, František Bláha, tesař a domkař v Babicích. Toho prý provokatér Malý vyzval na chodbě: »Ty zmiz!«. Bláha to neudělal dost rychle. Netolička už vytáhl stranickou pistoli a Malý se rozhodl střílet. Bláha to dostal do nohy. Nebylo to těžké zranění. Horší bylo to, co ho čekalo. Zvolili ho za 14 dnů předsedou MNV. Kolikrát se prozradil před přáteli: »Kdybyste jen věděli!«

...pro Stranu (byl) daleko cennější... člen rady MNV v Babicích... Plavec. Ten čekal na lavičce na návsí, co se bude dít, a do schůze podle vzkazu Malého vskutku nešel, Hubert Plavec si zachránil život, protože o něm bylo kdesi »nahore« rozhodnuto, že nemá být zavražděn. Stal se opět členem MNV...“

Alois Plichta dokládá svědectví několika osob, které zpochybňují fakt, že Ladislav Malý byl při zákroku u Bolíkovíc zastřelen. Ludvík Stehlík, odsouzený v procesu konaném ve dnech 12. 7. - 14. 7. 1951 v Jihlavě ke dvaceti letům vězení, upozorňuje na rozpornost oficiálních zpráv. V tisku se tehdy psalo, že Malý byl spolu s dalšími zraněnými odvezen do nemocnice v Třebíči, kde zemřel. Při zahájení jihlavského procesu ale předseda soudu Rudý oznámil: „Došla nám zpráva z nemocnice, že tam Malý zemřel. Bude tedy jako vedoucí skupiny figurovat Antonín Mityška.“

Ludmila Plichtová, dcera popraveného Antonína Plichty, vystěhovaná na Státní statek u Litoměřic napsala: „Jednou v roce 1953 jsem se v Litoměřicích setkala s Ladislavem Malým, o němž se psalo, že byl zastřelen v poli u Bolíkovíc... Zнала jsem ho dobře. Viděla jsem ho mnohokrát. Měl svou typickou chuži a víckrát jsem mu hleděla do očí. Byl to člověk střední postavy, měl oválný obličej, červené tváře, světlé vlasy a bradku... Koutek úst mu trochu cukal obličejem. V Litoměřicích jsem Malého uviděla kolem desáté hodiny dopoledne, bylo jasně a já ho s určitostí poznala... Nemohlo jít o náhodnou podobnost, protože i on mě poznal, a právě proto se otočil a rychle se ztratil...“

Skuteční viníci unikají

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 byl vydán zákon 119/90 Sb., který umožňoval se k případu Babice znovu vrátit a „...zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou ... zákon označoval za trestné ... zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.“ (§ 1)

Zdálo by se, že už nic nemůže stát v cestě k plné rehabilitaci obětí vykonstruovaných politických procesů, ale ukázalo se, že duch komunistického vnímání práva a spravedlnosti přetrvává i po roce 1989. Jakkoliv existuje mnoho důkazů o tom, že komunistická justice se snažila politické vězně kriminalizovat (třeba přiřazením vraždy ke skupině obviněných z politických důvodů) a kriminální činy politizovat (krádež označovala za sabotáž), Krajský soud v Brně došel na neveřejném zasedání, které se konalo 4. 12. 1990 k překvapivému závěru, že tresty v prvním ze série procesů byly sice nepřiměřené vysoké, nicméně většina z nich byla vynesena podle práva. Z původně čtrnácti odsouzených byl u osmi rozsudek zrušen a trestní stíhání zastaveno, u dalších šesti, z toho u pěti popravených, stanovil »přiměřené tresty« od 25 do 10 let!

Proti rozsudku byla jménem pěti popravených a mezi tím již zemřelého Aloise Roupce podána stížnost. Tu projednal na neveřejném zasedání za předsednictví JUDr. Vladimíra Stiboříka dne 29. 7. 1991 (40 let po justiční vraždě) Nejvyšší soud. Napadená usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a stanovil nové »přiměřené tresty«:

Antonínu Mityskovi za trestný čin loupeže a vraždy 15 let (v roce 1951 se nedělaly balistické zkoušky, nebyla určena smrtící zbraň a tedy ani pachatel. Je pravděpodobné, že na oběti střelil ze samopalu pouze Malý a Mityskova výpověď byla vynucena).

Antonínu Plichtovi za trestný čin sabotáže a pomoci k vraždě 10 let (ve škole v Babicích nebyl, když o střelbě dozvěděl, nesouhlasil s ní a prohlásil, že se neměla stát)

Drahoslavu Němcovi za trestné činy loupeže a nedokonané vraždy 8 let,

Aloisu Roupce za trestný čin pomoci k trestnému činu vraždy 5 let.

Proti rozhodnutí Krajského soudu v Brně podal v roce 1996 stížnost ve prospěch obviněných ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Novák, který upozornil na to, že byl bývalým Státním a Nejvyšším soudem v roce 1951 porušen zákon, rozsudku také vytýkal porušení řady procesních ustanovení, neodůvodněné výroky a uložení drastických trestů.

Stížnost projednal Nejvyšší soud ČR dne 2. 4. 1996, který ve svém rozsudku podrobně rozebral a popsal vady původního trestního řízení. Krajskému státnímu zástupci v Brně pak přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Ten záležitost postoupil Krajskému úřadu vyšetřování Policie ČR. Po došetření případu vyšetřovatel usnesením ze dne 23. 4. 1997 zastavil trestní stíhání obviněných, čímž došlo k plné rehabilitaci všech čtrnácti původně odsouzených.

Z rozhodnutí o zastavením trestního stíhání vyplynulo, že rozsudky byly v rozporu i s tehdejší právní úpravou a že došlo ke zločinům na straně soudců – k justičním vraždám.

V květnu roku 1997 bylo zahájeno trestní stíhání pachatelů justičních vražd – tehdy dosud žijících soudců bývalého Státního soudu Jaroslava Demczaka a Pavla Vítka. Obviněný JUDr. Pavel Vítek ve své výpovědi řekl:

„...Uvádím, že celý proces byl formální a byl organizován tzv. bezpečnostní pětkou. V ní byl Závodský – náčelník StB, Šváb, Karel Klos – náměstek ministra spravedlnosti, Rais, Kopřiva – z vnitra... Domnívám se, že byly již předem určeny a my jako soudci jsme je pouze vyhlásili... nikdo neměl odvalu hlasovat jinak ... v té době se nedalo nic dělat, protože všechno bylo již předem rozhodnuto... Z dnešního hlediska to všechno byly politické procesy, neboť to bylo náplní Státního soudu... Na dotaz, zda byly všechny případy Státního soudu zinscenovány, uvádím, že dle mého ano, a to KSČ, protože strana rozhodovala o trestech i vině, soud o tom nerozhodoval, a vše bylo domluveno a rozhodnuto předem bezpečnostní pětkou. Tak to bylo i v babickém případě, kdy se vlastně dělalo líčení, ve kterém vystupovali právníci, ale všechno již bylo rozhodnuto dopředu ... nakonec jsme všichni podepsali rozsudek...“

„Je mi s podivem, že jsem obviněný já, který tvořil nepatrné kolečko v tomto represivním aparátu,“³¹ prohlásil Vítek.

Od roku 1997 probíhaly výslechy svědků a další procesní úkony. V květnu 1998 bylo ze zdravotních důvodů, na základě lékařského posudku, přerušeno trestní stíhání obviněného JUDr. Demczaka.

V říjnu 1998 byl Státnímu zastupitelství v Jihlavě postoupen návrh na podání obžaloby na JUDr. Vítka. To jej ještě v říjnu obžalovalo u Okresního soudu v Jihlavě pro trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele.

Okresní soud v Jihlavě zastavil dne 18. března 1999 trestní stíhání obviněného JUDr. Vítka z důvodu amnestie prezidenta republiky Antonína Novotného z roku 1960. Proti výroku soudu se ihned odvolal okresní státní zástupce, ale Krajský soud v Brně usnesení okresního soudu potvrdil a trestní stíhání s konečnou platností dne 29. dubna 1999 zastavil.³²

Na zastavení trestního stíhání zareagoval ministr spravedlnosti JUDr. Otakar Motejl v říjnu 1999 mimořádným opravným prostředkem – podáním stížnosti pro porušení zákona. Nejvyšší soud jeho stížnost projednal v prosinci 1999 a shledal, že zákon byl skutečně porušen. Přikázal proto krajskému státnímu zástupci nové projednání. V rozsudku také navrhl posouzení činnosti soudce Vítka jako nepřímé pachatelství trestného činu vraždy (je podepsán pod sedmi rozsudky smrti).³³

Obžaloba pro trestný čin vraždy byla podána v srpnu roku 2000, ale trestní stíhání bylo v srpnu 2001 usnesením Městského soudu v Praze zastaveno, protože obviněný, bývalý soudce JUDr. Pavel Vítek, padesát let a devět dnů po podepsání rozsudků nad skupinou Mityska a spol., zemřel.³⁴

31 Protokol o výslechu obviněného JUDr. Pavla Vítka, ÚDV, trestní spis 6/VtB-97.

32 Usnesení Krajského soudu v Brně o zastavení trestního stíhání JUDr. Pavla Vítka užitím amnestie prezidenta republiky z 9. 5. 1960, spis 6 To 165/99, UDV, trestní spis 6/VtB-97.

33 Rozsudek Nejvyššího soudu v Praze o porušení zákona a nařízení nového projednání, spis 7 Tz 179/99 ÚDV, trestní spis 6/VtB-97.

34 Usnesení Městského soudu v Praze o zastavení trestního stíhání JUDr. Pavla Vítka, spis 46 T 23/2000.

Tomáš Kuchtík
* 29. 12. 1898
† 2.7.1951
zastřelen

Bohumil Netolička
* 18.8.1918
† 2.7.1951
zastřelen

Josef Roupec
* 26. 2.1913
† 2.7.1951
zastřelen

František Bláha
* 20.9.1894

zraněn

Ladislav Malý

Fotografie Ladislava Malého
pořízená 3.7.1951 (archiv StB)